

Hur fiender blir vänner

I SOMMARENS politikerkonferens i Caux deltog både svarta och vita ledamöter av parlamentet i Salisbury, Zimbabwe-Rhodesia. En av de vita parlamentsledamöterna berättade vid avresan:

— I går skulle jag resa till Genève sällskap med en svart medlem av samma parlament där jag under många år tillhört det styrande partiet. Nu är vi en minoritet.

— Ända till för sex månader sedan kämpade denne man i gerillan mot det etablissemang som jag stod för och i vars armé jag kämpade. Det är mycket möjligt att vi då stått ansikte mot ansikte i kriget.

— Men under den senaste veckan här har vi upptäckt att vi har mycket gemensamt.

— Och när vi i går kom tillbaka från Genève visade det sig att biljetterna på bergbanan hit upp var för gamla. Men min svarte kollega var övertygad om att de var giltiga. Vi resonerade med biljettkontoret och

Forts. sid. 7

Lögn som läroämne

En av de mest uppmärksammade debattinledningarna vid industrisessionen under sommarens världskonferens i Caux var ställföreträdande chefen för Internationella arbetsbyrån, ILO, i Genève, Albert Tévoédrjé, tidigare minister i sitt hemland Benin (Dahomey) i Afrika. Debattämnet var "Människornas och världens behov i perspektivet av en ny världsordning".

Talaren presenterade sig själv som "son till en bonde i tredje världen" och konstaterade att den nuvarande världsordningen väsentligen är grundad på våld, dominans och icke-dialog.

Han anknöt till de frågeställningar som var utgångspunkten för Caux-konferensen: Vad för slags värld önskar vi? Vad för slags värld har vi?

Försoning i Sudan

Den försoning som för tio år sedan gjorde slut på det 17-åriga inbördeskriget mellan muslimer och kristna i Sudan hör till de märkligaste och mest hoppgivande händelserna i vår tid. Den kan ge tankeställare och exempel för andra nationer som är på väg att förlamas och kanske förblöda av inbördes kamp mellan oförsonliga grupper och partier.

Inför sommarens världskonferens i Caux i Schweiz berättade Sudans tidigare kultur- och informationsminister Bona Malwal om bakgrunden till den politiska försoningen i hans hemland.

— Inbördeskriget pågick i 17 år, till dess att vi 1969 satte oss tillsammans vid förhandlingsbordet.

— Sudan är det till ytvidden största landet i Afrika. Det är kanske också det land där motsättningarna är störst. Där finns araberna i norr och de svarta afrikanska folken i söder som blivit kristna genom sin uppfostran. Det är till dem jag själv hör.

— Bara några månader innan vi blev självständiga 1956 började oroligheter som slutligen blev ett inbördeskrig. När engelsmännen gav sig iväg kom makten i händerna på sudaneserna i norr som till större delen är araber och muslimer. Vi kände att det enda som återstod för oss var att

kämpa för vår rättvisa sak. Gerillaledaren i södra Sudan sade en gång att han inte upplevde någon motsättning mellan sin kristna tro och kampen för rättvisa och jämlikhet.

— Den nationella regeringen ville inte förhandla med rebellerna därför att de — enligt regeringssidans uppfattning — inte brukade hålla några överenskommelser. Men så inträffade några händelser som hjälpte upp våra relationer till president Nimeiri. Den ena var en mycket intressant mänsk-

Forts. sid. 2

Ge inte upp

Kardinal König, ärkebiskop av Wien, deltog i slutsessionen vid världskonferensen i Caux. I ett anförande yttrade han bl a:

"Det är inte så viktigt att förändra strukturer eller att tala om behovet av sociala förändringar. Det är långt viktigare att människan förändras och att hon vet vad Gud vill att hon skall göra.

Som biskop och kyrkoledare i Wien behöver jag också rannsaka mitt liv, och bästa sättet att göra det är att lyssna på vad andra människor säger till mig och att ta exempel av andra människor som ändrat sig. Det är inspirerande.

— Jag vill uppmuntra er alla: ge inte upp, vilka problem ni än möter. Vi behöver Caux mer än många andra institutioner i världen. Vi behöver en andlig och moralisk infrastruktur. Det är vad vi alla skulle försöka bygga in i vårt personliga liv och hos dem som vi arbetar med."

Forts. sid. 3

Forts. från sid. 1

lig historia som fick nordsidan att förstå att vi inte bara var ett blodtörstigt gäng rebeller utan en genomtänkt rörelse som kämpade för de södra folken i Sudan och deras rättvisa sak.

— Medan de båda parterna upprätthöll kontakter med varandra kraschade ett flygplan från regeringssidan i bushen i södra Sudan. De överlevande räddades av gerillaarmén. Men i stället för att göra de tillfångatagna något illa eskorterade man dem till utkanterna av närmaste stad och överlämnade dem till regeringsstyrkorna.

— Detta gjorde ett starkt intryck i norra Sudan därför att man kände att om rebellerna bara var hänsynslösa mördare så hade de kunnat ta livet av fångarna. I stället såg de till att de skadade fick läkarvård och all omsorg.

Gudomlig ledning

— Efter några månaders förhandlingar kom vi till sist överens om att införa regional självstyrelse i södra Sudan. Den proklamerades av president Nimeiri i Khartoum den 3 mars 1972. Villkoren i proklamationen översändes till general Joseph Lagu som ledde gerillaarmén i bushen. Innan de av presidenten tillkännagivna villkoren trädde i kraft svarade general Lagu med en deklaration att på samma sätt som president Nimeiri gett uttryck för goodwill och goda intentioner så skulle vi från vår sida nu förklara eld upphör.

— General Lagu förklarade också att han skulle bege sig till Juba och till presidenten överlämna ett gevär — av dem som gerillaarmén använde — som ett tecken på att vi hade accepterat fred och att vi inte skulle fortsätta kriget. Presidenten lämnade omedelbart tillbaka geväret med orden: "Vi respekterar tappra män som kämpat mot oss, och vi inbjuder er att ansluta er till den nationella armén för att tillsammans försvara vårt land."

— Sen dess har södra Sudan haft förmånen av en regional regering, och norra Sudan har respekterat det ingångna avtalet under de gångna åtta åren. General Lagu som ledde det 17-åriga upproret är nu president i södra Sudans självständiga regionala regering.

— När vi inledde förhandlingarna, i varje fall när vi inledde de första kontakterna som resulterade i de slutliga förhandlingarna, så hade vi en

känsla av att någon övernaturlig hand ingrep i det hela. Vi tycktes arbeta under en gudomlig ledning och vissa personliga relationer spelade en väsentlig roll för att bygga det förtroende som var nödvändigt i hela förvaltningen.

— Nyckelfrågan var användningen och föreningen av de väpnade styrkorna, en ömtålig process som krävde fullständigt ömsesidigt förtroende när det gällde motiven. Till sist indelades den nationella armén i södra Sudan i lika enheter om 500 nordsudaneser respektive 500 sydsudanesiska före detta rebeller, alla med full utbildning och med ett kombinerat befälssystem på så sätt att om befälhavaren för en enhet var en nordsudanes så måste hans ställföreträdare vara en sydsudanes, och vice versa. Detta gäller på alla plan: division, brigad, bataljon och även kompani.

— Basen för vårt framgångsrika experiment i Sudan är "enhet i mångfald". Vi har kommit till insikt om att jag såsom en svart afrikan från södern och en icke-muslim inte kan göra något åt att araberna är araber. Jag kan inte ändra detta förhållande med någon politik eller något regeringssystem. Detta är fakta som vi måste erkänna.

— Sudan skapades som en mångfaldig nation och vi måste acceptera detta och arbeta för den enhet som kan skapas med denna mångfald. Möjligheten att få de två systemen i detta land att fungera baseras på respekt för de kulturella, religiösa och rasolikheter som utgör Sudan. Och vi har under de åtta årens tillämpning av detta system funnit att olikheterna, i stället för att vara en orsak till splittring, har blivit en källa till rikedom och enhet för Sudan och vi tror att intet pris är för högt att betala för denna sällsynta och dyrbara gemenskap och balans.

Personliga relationer

— Personliga relationer mellan individer från båda sidor har haft avgörande betydelse i denna händelseutveckling, fortsatte Bona Malwal. Ett exempel gäller Ahmed el Mahdi som var i Caux för några år sedan och som är en inflytelserik muslimsk ledare. När vi gjorde ett försök med förhandlingar 1965 var han inrikesminister och hade på sitt ansvar att upprätthålla lag och ordning.

— Jag var då den enda som kunde

föra södra Sudans talan så jag grundade en liten tidning för att kunna sprida kännedom om den sudanska arméns ogärningar i söder. Det var el Mahdis skyldighet att inte bara förneka att jag talade sanning utan också att ingripa varje gång jag skrev något som han ansåg vara en lögn. Han skickade polisen att genomsöka redaktionslokalerna och själv sattes jag i fängelse nästan varje vecka.

— Den här proceduren fortsatte i omkring två år till dess att han avgick som inrikesminister. Hans fångelser var vidriga ställen att vistas i under långa tider. Jag kände att det rig skulle kunna bli bra mellan oss i detta liv. År 1967 valdes jag in i parlamentet och min situation lättades för en kort tid. Sedan tog president Nimeiri makten, och en av hans första åtgärder var att bränna mitt tidning. Under en veckas tid brände han alla nyhetstidningarna, och sedan återlämnade han alla utgivningstillstånd utom mitt. Han förklarade att han inte var beredd att sätta mig i fängelse, och därför föredrog han att hålla inne mitt utgivningstillstånd.

Kan ni förlåta?

— I fortsättningen arbetade Ahmed el Mahdi och jag i samma byggnad. Han skötte sitt familjeföretag från ett kontor som råkade vara i översta våningen, närmast över mitt eget. Vi undvek alltid varandra. När han steg in i hissen väntade jag tills han hade passerat. Men en dag — han tydligen fått syn på mig och sig och när jag steg in i hissen — följde han efter mig och omfamnade mig som om vi varit gamla goda vänner.

— Jag var verkligen överrumplad men man kan inte gärna motstå en sådan varmhjärtad hälsning. Sedan sade han: "Jag har länge velat ställa allt till rätta oss emellan. Jag beklagar allt som har hänt. Personligen skulle jag ha önskat att vi inte hade kommit i en situation där jag var tvungen att sända er i fängelse hela tiden. Det var inte av personliga motiv och jag har respekterat vad ni försökte göra. Kan ni förlåta dessa förfelade år?"

— Sen drack vi en kopp té tillsammans och diskuterade saken. Sedan dess har vi varit försonade och vi är verkligen goda och nära vänner som tar vara på alla tillfällen till samarbete. När han och hans folk senare

Lögn som läroämne: En kortsiktig värld

Forts. från sid. 1

ken "Lögnen blir läroämne vid Harvard". Vid detta universitet, ett av de mest ansedda i världen, förklarar en professor: "Försök inte fatta alla frågor som rör reklam osv. Säg i stället till folk vad du vet att de vill höra för att köpa din produkt. På det sättet blir du förstådd. Ljug, ljug om det behövs — det väsentliga är resultatet". Vid universitetet ges kurser och seminarier där studenterna får lära sig hur de bäst skall nå det resultat de föresatt sig.

Om vi verkligen reflekterar, fortsatte Tévoédrjé, så finner vi att vi lever i en värld där lögnen tagit överhand: i mänskliga relationer, mellan män och kvinnor, i arbetslivet, i det internationella umgänget. Jag vill frågasätta om det finns en enda internationell konflikt i dag där inte osanningen är själva grunden till oviljan mot dialog och kommunikation.

Lögnen grund till våld

När jag trängt djupare in i frågan om lögnen som den väsentliga orsaken till kommunikationssvårigheter har jag fått klart för mig att lögnen också är grunden till våldet, som är ett annat av vår tids kännetecken, vare sig det gäller röda brigader, Nordirland, Uganda eller Ekvatorial-Guinea.

Vi lever i ett ständigt, strukturerat våld som några kan dra nytta av. Det ger dem levebröd och förmåner. Men den tystnad och undfallenhet bidrar vi alla till att lögn och våld blir grundvalar för en värld där vi ändå vill leva.

Som ett tredje kännetecken för världen av i dag pekade Tévoédrjé på

haft svårigheter med regeringen, där jag blev medlem, så hade jag försvarat och talat för honom. Jag försökte föreslå presidenten att vi åtminstone kunde försona oss med Ahmed, som då själv satt i fängelse. Presidenten lyssnade och Ahmed blev frigiven och senare utsedd till ledamot av centralstyrelsen för vårt ledande parti.

— Denna och andra liknande relationer som bygger på uppriktiga ursäkter och förlåtelse är de nitur som skall hålla ihop vårt land under nuvarande prövningar, slutade Bona Malwal sitt anförande vid den internationella politikarsamlingen i Caux i augusti.

hade han fått lära sig att människan bristande social solidaritet. I skolan är en samhällsvarelse med förnuft. Men två tredjedelar av dagens mänsklighet lever i en social verklighet som är en mardröm. Som exempel pekade han på Calcutta där människor föds, lever och dör på gatan.

Samtidigt erinrade han om att han själv kom från en kultur där människorna inte — som i det västerländska samhället — betraktas som en individ vid sidan om kollektivet. Afrikanen föds, lever och dör aldrig ensam. Talaren erinrade i sammanhanget om att nervösa besvär till följd av isolering är mycket vanligare i västländerna än i u-länderna. Han hade sett uppgifter om att av 100 sjukhusplatser i de skandinaviska länderna är tredjedelen upptagna av mentalpatienter.

Vi skulle vilja ha en värld, fortsatte Tévoédrjé, där människor lever i en solidaritetens och livets värme, där de kan bli trodda på sina ord och där de kan vara socialt nyttiga. Det är detta det gäller när vi talar om sysselsättning.

Ni som är företagare vet att ingen människa har intresse för er och för samhället om hon inte behövs, om hon inte är socialt nyttig. Ni vet bättre än andra att en människa behöver sysselsättning. Men vi kan inte skapa sysselsättning bara genom administration, planering, byråkrati. Jag har haft anledning att på nytt reflektera över nödvändigheten av den skapande fantasin hos individer och små och medelstora företag. Här finns nya områden för forskning och handling, för att vi skall återfinna oss själva som människor.

Katastrofen för dörren

Till sist underströk Tévoédrjé att om vi vill ha en annan ordning, en annan värld är detta inte möjligt om vi inte blir nya människor.

Vid den följande debatten ställde en engelsk fackföreningsman frågan vad inledaren ansåg att fackföreningsrörelsen i den industrialiserade världen kunde göra för att skapa en ny solidaritet med sina fattiga bröder i u-länderna.

— Det finns faktiskt, svarade Tévoédrjé, en djup egoism i hela den allmänna opinionen, om inte denna opinion ställs inför konsekvenserna av sin inställning. Inom arbetarvärlden tror jag att vi behöver en minoritet som förtrupp som kan få de andra

att inse att om inte situationen förändras så kommer de hittills vunna framstegen att förloras.

— Jag är rädd för att om ni talar med arbetarna i en vapenfabrik så kommer de att säga att varför skulle de inte fabricera vapen när det är detta arbete de lever av. Men om ni säger att dessa vapen kommer att döda dem själva, så kanske de får klart för sig att de är på väg att gräva sin egen grav.

— Man ska inte skrämman folk bara för att skrämman dem, men det är angeläget att man blir vaken för det faktum att om katastrofen i dag står för dörren så är det därför att vi vill att den ska komma och vägrat att se vår situation. Vi som tror att vi har sett situationen måste öppna ögonen på de andra, och det tror jag är den roll som en minoritet inom arbetarvärlden borde spela i dag.

Utan absoluta sanningar

— Vår värld har blivit en kortsiktig värld, också på regeringsnivåerna. Var finns en regering som tänker på år 2000? Det är vi tänkare, forskare, drömmare som tänker på år 2000. Regeringarna tänker, om de är demokratiska, demokratiskt, på nästa val om tre, fyra, fem år. De vill först vinna valet. För att göra det måste de använda ett visst språk. Jag vill inte säga att de måste ljuga. Men det finns icke-sanningar att proklamera, och de är också ett slags lögn.

— Det är detta jag framför allt velat visa och understryka att det är frånvaron av absoluta sanningar, världslosheten i umgänget med sanningen, de små lögnerna, allt detta som gör att vi skapar ett samhälle utan förtroende, allvar, delaktighet, solidaritet. Jag tror att det är nödvändigt både i i-länderna och u-länderna med en anda av djupgående förändring, i strukturer, relationer och i utnyttjandet av våra gemensamma resurser. Antingen kommer denna personliga, sociala, nationella och globala förändring eller också får vi behålla dessa lögn, detta våld, denna misär som vi försöker komma ifrån.

En ledare är oduglig om han handlar mot sitt eget samvete, omgiven som han är av folk som har alla möjliga uppfattningar.

Han kommer att driva omkring som ett redlöst skepp om han inte håller fast vid den inre röstens ledning.

(Mahatma Gandhi)

Två sätt att undvika grumligt vatten

□ DE NORDLIGASTE DELTÄGARENA i politikerkonferensen i Caux var riksdagsman och fru *Lauri Impiö* från finska Övertorneå.

Lauri Impiö är folkhögskolerektor. För en journalist i Caux berättade han hur en artikel på tio spaltcentimeter som han en gång skrev resulterade i att han fick ta emot 300 järnvägsagnar potatis.

Det var för elva år sedan när snön kom oväntat tidigt och täckte potatisåkrarna i finska Lappland innan potatisen hunnit tas upp. Eftersom potatis är ett baslivsmedel i Lappland kunde man förutspå en svår kris. Impiös befann sig på en resa till södra Finland när de fick höra om det tidiga snöfallet.

"Den natten fick jag inte mycket sömn", berättar Impiö. Nästa morgon skrev jag en appell till södra Finland i en tidning att solidariskt hjälpa Nordfinland. Resultatet blev de 300 järnvägsagnarna med potatis. Den vintern började folk i norr tala om sör-länningarna som medmänniskor och inte bara exploatörer."

Impiö är en övertygad kristen. På frågan vad hans gudstro betyder i politiken svarar han att det inte är någon enkel sak. "Man måste kompromissa i politiken. Men man måste jämt och ständigt fråga sig om man kompromissar utifrån svaghet. Det finns två sätt att undvika grumligt vatten. Det ena är att klart och tydligt säga ifrån att man inte kan kompromissa. Det resulterar vanligen i att man blir ensam och inte har något inflytande på politiken.

Det andra sättet är att klargöra för mina kolleger precis vad jag känner — utan att utgå från att deras motiv är grumliga. Då kan vi resonera med varandra som människor som alla blivit valda därför att vi tillsammans vill göra något för landet. Då finner jag att de är beredda att lyssna. Det är en lång och svår väg — därför att vi tillsammans måste komma fram till vad vi skall göra utan att vara ledda av själviskhet, politisk karriärism eller bara partiintresse."

Tillsammans med Impiös kom *Mikko Asunta*, en äldre finsk politiker som i våras lämnade riksdagen efter nästan 20 år som riksdagsman. Han

berättade att det var i Caux för 20 år sedan som hans politiska insats på allvar började. "Jag hade ofta känt mig underlägsen därför att jag är jordbrukare med folkskoleutbildning medan många av mina kolleger är akademiker. Här blev jag av med dessa mindervärdeskänslor." Assunta blev till slut grupppordförande för Samlingspartiets riksdagsgrupp.

Vid det sista sammanträdet med politikerkonferensen i Caux yttrade han: "Jag kom hit med problem som tycktes oerhört stora. Men när jag jämförde dem med de problem som andra människor här brottas med, krymper de till en myggas storlek. Tredje världen har kommit mig mycket nära."

Diplomingenjör *Paul Gundersen*, en industriman från Helsingfors, tog i ett anförande upp Nordens uppgift: — Vi sysslar med många frågor som får mycken publicitet, men vi struntar i resten av världen. Vad är det som kan engagera människor i våra länder — ungdomen, politikerna, de som arbetar i industrin? Så småningom har jag kommit fram till att det inte finns någonting inom våra länders gränser som kan göra det. Ingenting verkligen genuint. På det viset kom jag att tänka på vår uppgift i världen.

Indisk mamma berättar

□ VID KONFERENSEN för familjer i Caux berättade *Padmini Kumar*, en ung indisk mamma följande:

Jag kommer från vad man kan kalla en ofullständig familj. Min pappa dog när jag var tio. Jag är enda barnet. Och min mamma dog i en bilolycka två månader innan vårt första barn föddes. Jag har försökt ge vår son ett tryggt hem och ett rikt familjeliv.

Ända från början har han sökt sig till män. Han saknade sin pappa. Var-enda gång jag lade märke till det gjorde det ont i mig. Och ändå tror jag Gud sagt mig att jag aldrig skall tycka synd om honom eller om mig själv. Och faktiskt, varje gång han haft behov av att vara tillsammans med män har antingen min mans bror eller någon annan man funnits där.

Barn har av naturen behov av sina föräldrar. Jag försöker alltid finnas tillhands när Siddarth behöver mig. Särskilt tror jag detta är viktigt under de första åren.

Han är 2½ år nu. På sistone har han frågat: "Var är min pappa? Vem och var är Gud? Vad händer med oss när vi sover? Vad händer med människor när de dör?" Döden tycks ha

— Jag tror att den uppgift som borde engagera oss i Skandinavien — och i Skandinavien inkluderar jag helt och fullt Finland — är att bygga en global moralisk och andlig infrastruktur i världen. Den skulle bestå av män och kvinnor som beslutat bli kanaler för Guds syften i de frågor som världens folk nu måste ta ställning till.

— En ny ekonomisk världsordning är en av huvudfrågorna i världen. Många problem, politiska och andra, är sekundära. Denna övertygelse grundar sig på observationer jag gjort under resor på olika kontinenter, särskilt Afrika och Asien, under de senaste åren. Den nya ekonomiska världsordningen är redan på väg. Ingen kan hindra den. Den enda frågan för oss är: kommer den att motiveras av kamratskap och samarbete eller av revanschlusta och bitterhet?

— På något sätt måste den nya ekonomiska världsordningen stödjas av en sorts infrastruktur av människor som ställer sina liv till Guds förfogande. Detta är en av uppgifterna, kanske den största uppgiften, som våra skandinaviska länder kunde engagera sig i under de kommande åren. Det skulle fånga ungdomens fantasi och skingra den dimma som vi så länge levat i.

B. J.

kommit in i hans liv väldigt tidigt. Han tyckte mycket om min morfar som dog, 92 år gammal, i februari. När kroppen förts till krematoriet, upptäckte vi att Siddarth letade efter honom under sängen och bakom ren. Den kvällen kunde han inte na. Han grät och var orolig.

Nästa kväll berättade jag vad som hänt. Jag undrade om det var bra för honom att få veta sanningen. — reagerade också starkt och sa: nej, nej!" Jag förstod att han ville att på samma sätt som han inte kan se sin egen pappa, inte kan röra vid honom, visste han nu att min morfar var borta. Jag sa till honom: "Morfar är med Gud och med pappa och kommer att vaka över dig, det kan du vara säker på." Siddarth var tyst länge. Sen accepterade han vad jag sagt och somnade. Sedan dess har han ofta talat om gamle morfar och frågat efter honom, men trygg över att morfar är med Gud.

Någon erbjöd sig att ta hand om Siddarth om jag skulle få andra uppgifter. Men det hade inte varit rätt. Inte heller att lämna honom på dag-

Samvetets röst i Indien

Vid årsskiftet 1979—1980 blir det nyval i Indien. Indien är världens största demokrati och världen runt följer människor utvecklingen i Indien för att få svar på frågan om demokratin skall kunna bestå och visa sig kunna skapa ett mer livsdugligt och rättfärdigt samhälle än diktaturen.

Men man får en lika felaktig bild av Indien och dess utveckling om man bara läser dagstidningarnas rubriker om partisplittring, makthungriga politiker, korruption etc som om man skulle bedöma Sverige utifrån tidningsrubrikerna under en valkampanj. Man kan inte förstå Sverige utan att känna till de krafter som skapade välfärdslandet från folkrörelsernas genombrott och framåt.

Mahatma Gandhi är den store kändledaren för frihetskampen mot det brittiska kolonialväldet. Men hans namn skulle idag enbart ha varit av historiskt och musealt intresse om inte hans stora insats inneburit en andlig, social och social revolution som är en levande realitet i Indien.

Arvet från Gandhi

Att arvet från Mahatma Gandhi fortfarande är en dynamisk kraft, kanske mer bland vanligt folk i Indien än bland dess ledare, visade sig 1977 när Indiens folk på ett oväntat sätt sade nej till Indira Gandhis 19 månader långa diktatur, och sade ja till en demokratisk livsform. Det kan komma att visa sig att detta arv ännu är så levande ute i bygderna (80 procent av Indiens befolkning lever i landsbygdens byar) att det blir härifrån som den indiska demokratin kommer att förnyas.

Mahatma Gandhis sonson, Rajmohandas Gandhi, har nu skrivit första de-

hem. Skulle det funnits någon där som hade tid och brydde sig om varje barn — mitt barn vore ju bara ett av många? Jag är inte emot daghem. Men det är viktigt att vi prioriterar riktigt och formar vårt eget program kring barnets behov. De är äkta behov. Han behöver veta att man finns till hands när han vill prata.

Hemmets omgivning påverkar också barn starkt. Siddarth och jag har rest en hel del. För en tid sedan var vi på ett ställe som han känner väl till. Han trivdes där. Men framåt kvällen sa han: "Nu kan vi väl åka hem, HEM! Där finns det stora bilder på min pappa och platt mark. (Vi bor på Asia Plateau alldeles intill ett plåtberg.) Det finns böcker där. När ska du ta med mig hem?"

E W

len av en biografi över den man som under många år stod Mahatman närmast i frihetskampen och som i Indien är känd och älskad under namnet Rajaji eller C.R. (Charkravarti Rajagopalachari). Författaren Rajmohan Gandhi, chefredaktör för den indiska veckotidningen HIMMAT, har inte bara Mahatman till farfar utan också Rajaji till morfar.

När man som svensk läser denna fascinerande biografi blir man slagen av parallellerna mellan den indiska frihetsrörelsens pionjärer och de svenska folkrörelsepionjärerna. För att nå sina mål måste de i båda fallen först ge en helt ny resning av hela folket andligen, moraliskt och socialt.

Mahatma Gandhi kallade Rajaji för sitt samvete. Även i det självständiga Indien förblev Rajaji en samvetets röst. När jag 1968 hade förmånen att träffa Rajaji i Madras var han en enormt vital 90-åring, helhjäat engagerad i att ta itu med de odemokratiska metoder han ansåg att de praktiserade som då ledde det självständiga Indien.

Boken "The warrior from the south" ger en levande, mänskligt närstående bild av det liv, de motiv och den dagliga kamp som präglade denna märkliga frihetsrörelses män.

Rajaji uppmärksammade redan 1907 och 1910 Mahatmans första skrifter om bl a ohörsamhetskampanjen och indiskt självstyre. När Gandhi 1916 var i Indien skrev Rajaji att denne i Sydafrika demonstrerat att "det finns inga gränser för den

Dagens Indien:

□ Något mycket dyrbart har gått förlorat i vårt offentliga liv. Hövlighet, lojalitet, vänskap har kastats överbord. En tung stämning råder i landet. Vad gör vi mot den?

Frågan är vilka vi väljer in istället för den nuvarande underliga skaran av egoistiska lycksökare. Med mycket få undantag är ledarna i det offentliga livet endimensionella personligheter. De har inget liv, inget intresse, ingen kallelse utanför politiken. De är fångar i sitt eget maktpolitiska spel. Och i det spelet följer de inga regler.

Nästa grupp av ledare som ska

makt som människans karaktär kan utöva genom beslutsamhet och beredskap att lida." Han ansåg redan då att tiden var inne att överväga om inte indierna skulle använda denna "själens makt" i stället för vapnets makt.

Om man valde vapnets väg, så profeterade Gandhi, "kommer ni inte att sluta med att använda vapnen mot era förtryckare. Ni kommer också att använda dem mot era bröder och systrar, och andra som tänker annorlunda än ni kommer att använda dem mot er." För båda dessa män och för deras kolleger i frihetskampen stod det klart att detta att frivilligt gå in under lidandet var en väg till seger. Det var också en väg till den egna själens rening, bl a från bitterheten.

Andlig och moralisk kamp

Ledarnas kamp kom i första hand att inriktas på att göra de indiska folkmassorna medvetna om och engagera dem för den andliga och moraliska livssyn som icke-våldsprincipen innebar. Men siktet var att med ett enat folk, berett på uppoffringar och lidande, skulle de utländska herrarna tvingas överlämna makten till indierna själva. De olika stridsåtgärder man lancerade var alla sådana att de samtidigt skulle åskådliggöra denna kamps andliga innebörd för folket vare sig åtgärderna gällde ohörsamhetskampanjer, brytande av engelskt monopol och engelskdikterade lagar eller ett medvetandegörande av den indiska traditionen och livsstilen i motsats till det europeiska inflytandet.

På denna inre front hade man tre mål: 1) Att återinföra den indiska klädedräkten *Khadi*. Därigenom skulle byarnas folk åter få arbete med att spinna och väva och man skulle bryta

Forts. sid. 6

väljas borde testas enligt kvalifikationen att deras liv och intressen omfattar mer än politik. Och deras uppförande skulle vittna om att de inte kan köpas med pengar, alkohol eller kvinnor. Man hoppas att människor med inre resning kommer ur olika yrkesområden in i vårt politiska liv. Tiden att förbereda det kommande valet är nu.

En civilisations öde kan sökas i ett mönster av utmaningar och svaren på dessa utmaningar. Vår framtid beror på om vi har ett skapande svar eller ett negativt svar till den utmaning som New Delhi nu ger oss.

(R.M. Lala i Himmat)

Samvetets röst:

Motiv viktigare

än position

Forts. från sid. 5

det engelska och engelskinspirerade monopolsom var på väg, med billiga maskingjorda textilier som gjorde landsbygdens folk arbetslösa. 2) Att skapa enhet mellan hinduer och mohammedaner och 3) Att bryta ner kastgränserna.

Rajaji gick i spetsen för vad han kallade *Ashram*. Det var en slags storfamilj som slog sig ner i en bygd och engagerade traktens folk i den livsstil man ville utforma för hela Indien. Rent praktiskt började man spinna och väva för att få khadikläderna att åter bli folkets klädedräkt. Sedan anslöt sig naturligtvis människor från andra trakter och gjorde gemensam sak i sådana Ashrams.

Härute i byarna blev man medveten om att skulle folkets andliga och moraliska krafter mobiliseras så måste man bryta det demoraliserande spritmissbruket. I Indien liksom överallt där exploatörer vill behärska människor har de använt spriten för sina syften. Frihetsrörelsens politiska organ — Kongressen — satte vid ett tillfälle kampen mot det av regimen stödda spritmissbruket som nummer ett av sina taktiska mål och Rajaji blev utsedd att leda denna kampanj.

Kamp för enhet

Gandhis första stora 21-dagars fasta gällde inte kampen mot regimen utan kampen för enhet mellan hinduer och mohammedaner. Det var Mahatma Gandhis botgöring för allvarliga motsättningar mellan dessa båda befolkningsgrupper. Han tillbringade fastetiden i en av de ledande muhammedanernas hem. Där Gandhi försökte skapa enhet mellan dessa grupper gjorde regeringsmakten vad den kunde för att skapa splittring. Den kampen är idag lika aktuell som den dag då Gandhi började den.

Detsamma gäller nerbrytandet av kastgränserna. 1933 började Mahatman en 21 dagars fasta som han ansåg nödvändig för en rening av honom själv för att kampen för de kastlösa skulle bli effektiv. Han kallade de kastlösa "harijans" = Guds barn. Den oro med vilken Indiens folk genomlevde Gandhis fasta är svår att förstå för oss som vet hur det gick. För folket var det en fråga om Gandhi, deras ledare, till vilken de satte allt sitt hopp, skulle överleva. Rajaji

appellerade till hela folket: "Låt oss be oss till sömns och vakna i bön", för Gandhis liv.

Eftersom Gandhi och Rajaji tillhörde olika kaster var föreningen mellan Gandhis son och Rajajis dotter ett mycket uppmärksammat äktenskap över kastgränserna. Även om Indiens lagstiftning för att bryta ner kastgränserna under årens lopp gått i Gandhis anda så pågår än idag kampen för att förändra människors inställningar så att Indien en dag skall bli ett kastlöst samhälle.

Författaren ger en gripande och ärlig bild av de personliga relationerna mellan den indiska frihetskampens huvudpersoner. Många gånger kunde de ha starkt skilda åsikter, men den djupa personliga vänskapen förenade dem på ett djupare plan. Särskilt levande framstår denna vänskap mellan Mahatman och Rajaji. Den innebar stor omsorg om varandras hela liv, hjälp i tvivlens stunder och omtanke om familj, hälsa och handlande även i personliga frågor.

När kongressen 1937 beslutat att man skulle gå in i valen till delstats-

parlamenten blev kongressen i många delstater den store segraren bl a i Tamil Nadu, där Rajaji lett valkampen. Vid 60 års ålder började då en ny fas för honom. Nu kunde han fortsätta kampen för hela Indien som den valde ledaren för sin delstat.

Också i segerns ögonblick var emellertid för honom motiven viktigare än positionen. Han själv ville avstå från det formella ledarskapet men valdes enhälligt. Vid det första partimötet efter segern sade han: "Den som är ivrig att få en post visar därmed att han inte är mogen för den". Hans bön vid detta tillfälle var: "Låt oss be Gud att han välsignar oss med vishet så att vi inte genom oenighet eller konflikter genom privata ambitioner kastar bort de stora möjligheter vi nu fått."

"En rättfärdig sak är oemotståndlig", menade Rajaji. Men han var också djupt medveten om att den mark som redan vunnits lätt kunde förloras. Det var i den andan man började nästa fas i den indiska frihetskampens historia.

Gunnar Wieselgren

Demokratins grundpelare

I Nya Wermlands-Tidningen (14.9.79) har Birgitta Grevaeus intervjuat tre av de svenska deltagarna i sommarens familjekonferens i Caux: Ingalill och Ove Jensen, Trossnäs, och Maj Fletcher, Karlstad.

— Erfarenheterna från hela västvärlden visar tydligt på en tendens att familjen som institution håller på att brytas ner även om det finns ett alltmer utbredd nytänkande, där vikten av familjen som grundpelare för demokratin framhålls, skriver Birgitta Grevaeus inledningsvis som en sammanfattning av de tre deltagarnas intryck från konferensen.

— Bryts familjen ned rycks också grundpelarna för demokratin bort. Det är i den riktigt fungerande familjen som barn lär sig de demokratiska grundprinciperna. Det är här egenskaper som tolerans, medkänsla, respekt för oliktänkande och hänsyn utvecklas i samspelet mellan de olika familjemedlemmarna.

— Men det gäller då att familjen fungerar på ett riktigt sätt. Att demokratin inom familjen fungerar. Att det finns en målsättning inom familjen som bygger på föräldrarnas livsåskådning antingen den tex är ateistisk eller kristen. Utifrån de ramar som här finns (normer om man så vill) skapar familjen sedan gemensamt i samråd föräldrar—barn de praktiska regler som skall gälla för varje familj.

— Många människor idag reagerar mot den normlöshet som finns i samhället. Samtidigt som man tar avstånd från de normer som utgår från den kristna grundtanken, säger Maj Fletcher. Men frågan är då vad man har för alternativ till den kristna livsåskåd-

ningen. Man kan ju inte bara ta ifrån människor normer och sedan inte ha något annat att sätta dit i stället.

— Många reagerar också mot att de normer som utgår från en kristen livsåskådning, tex att man skall vara osjälvisk, är så absoluta, menar Ove Jensen. Och man tror att människor som har en genomtänkt kristen livsåskådning är dömande i sin inställning till människor som inte lever efter dessa normer.

— Men så är det inte. Normerna är inte till för att vi slaviskt skall följa dem. De finns för att vi ska ha någon sorts måttstock, ungefär som när en byggmästare använder sig av en måttstock när han skall bygga ett hus.

— Det svåra, menar Ingalill Jensen, är att våga följa sin inre övertygelse, trots att man kanske får kämpa mot både myndigheter och människor. Att tex inte ge upp om man är övertygad om vad som är rätt i barnuppfostringsfrågor. Speciellt kan detta gälla när barnen kommer upp i ton-

Strömmar och strömmar

åren och man i sin kontakt med skolan upptäcker att skolan lär dem sådant som går stick i stäv mot vad man själv anser är rätt.

— I Caux där föredrag och estradiskussioner blandades med praktiska grupparbeten diskuterades just relationer mellan tonåringar och föräldrar mycket. Det var också intressant att barn i alla åldrar var med så att deras synpunkter kunde berika debatten.

— Det är svårt för barnen att inte veta vad vi föräldrar väntar oss av dem. Det är heller inte lyckligt att det i familjen finns en som bestämmer allt (auktoritärt system). Under konferensen frågade man ett antal barn vem som bestämde i deras familjer. Svaren varierade, men i många fall var det antingen pappa eller mamma som bestämde, och i vissa fall var det barnen.

— Det riktiga måste vara att alla i en familj har känslan av att vara med och bestämma — precis som i en väl fungerande demokrati.

— Öppna familjen utåt — den lilla kärnfamiljen av idag är alltför självviskt inriktad. Den skapar människor som sedan går ut och skapar en självvisk värld. Den lilla kärnfamiljen är en sluten enhet dit ingen utomstående släpps in. Familjen är också alltför inriktad på att uppnå materiell välfärd och familjemedlemmarna alltför inriktade på att deras vilja och tillfredsställelse är det viktigaste, skriver Birgitta Grevaeus sammanfattningsvis i intervjun i NWT.

Övning i tystnad

□ NEDANSTÄENDE ANFÖRANDE hölls vid en träningskurs i Caux, Schweiz, 14—24 juli 1979 över ämnet "Moralisk upprustnings teori och praktik". Talaren är cisterciensermunk från Belgien. Han betonar att anförandet inte bara innehåller hans egna erfarenheter och synpunkter, utan också andras som övat sig i meditation och stillhet:

Ingen älskar egentligen tystnaden, ty den för oss närmare sanningen. Och sanningen kan sår.

Tystnaden innebär inte bara frånvaro av buller, men sökandet efter en närvaro: Guds närvaro, han som älskar mig och har ett kärleksfullt syfte för mitt liv. Men han respekterar min frihet: han talar inte till mig om jag är upptagen med annat! Eftersom jag ofta är upptagen med annat, behöver jag öva mig i tystnad för att kunna lyssna på honom.

En vän sa till mig: det räcker inte

□ NYLIGEN SLOG DET mig att jag ofta låter mig styras av negativa underströmmar i min egen personlighet. Jag märkte att det jag ansett vara min begåvning för kritik snarare är min lust till kritik. Någonstans i själens dunkel rör sig ett alldeles personligt missnöje som söker utlopp, men som jag inte vill erkänna och kartlägga utan låter kanaliseras in i olika så kallade sakliga ställningstaganden.

Det hemliga missnöjet driver mig att irriteras, att anmärka, att isolera mig, att frukta och avsky det främmande, att konkurrera med de närmaste, att förakta de svaga. Men jag ser ju min förmåga att omskriva allt detta i snyggare ord, gärna politiska eller psykologiska fraser, för att nu inte nämna religiösa, de är värst.

Det var några utmanande rader i Bibeln som påminde mig om underströmmarna. På en fråga angående de judiska renhetslagarna svarade Jesus, att det är inte vad som går in i en människas som orenar henne utan det som går ut ifrån henne. "Ty från hjärtat komma onda tankar . . ."

Där står man, utan någon eller något att skylla på, varken föräldrar eller samhälle, väder eller vind. Jag svarar för mina egna grumliga underströmmar, gammal besvikelse och bitterhet över allt jag inte fick och inte blev. Nya dunkla tillflöden finns också. Vilket politiskt block som än vin-

med att bromsa bilen. Man måste också slå av motorn. Det tar tid innan den lilla filmprojektorn i mitt inre slutar gå runt: Ibland tar det trekvarts timma innan jag kommer fram till en meningsfull tystnad.

Jag behöver lära mig att låta Guds sol lysa på mig. Lika litet som jag kan dirigera solen, lika litet kan jag säga till Gud vad han skall göra. Det handlar inte om koncentration utan om att vara till förfogande.

□ ATT ÅTERGÅ till det gamla handelsbodsystemet med handel över disk är inte att tänka på. Det stora flertalet ärliga kunder skulle säkert inte heller vilja gå ifrån det självvalssystem som nu tillämpas.

Vad som då återstår är att klara ut begreppen kring butiksstölderna. Få tillbaka vår gamla hederscodex att "Ärlighet varar längst". Här behövs en kraftanstängning inom hela vårt samhälle. Det räcker inte med diskussioner inom Brottsförebyggande rådet. Det räcker inte ens med att skolan på sina håll försöker upplysa eleverna. Detta måste också våra kommun- och rikspolitiker ta itu med på allvar.

Karl-Erik Åhman, VD i ICA

ner valen och styr det här landet, är jag själv ansvarig för den hämndlystnad eller skadeglädje jag bär på och den pest sådana känslor sprider. Politisk apartheid växer i vårt eget land. Stärker jag den?

Det hör till mitt värde som människa att jag får ta konsekvenserna av mitt sätt att leva. Gud ser på mig som på en oändligt dyrbar vän och ger mig det förtroendet.

Det säger sig självt att de människor som vill förändra världen, de som kämpar för frihet åt individer och folk och för renhet i miljön, de behöver vara fria och rena själva. Jag har observerat att även när min kritik är berättigad går den aldrig hem om den är blandad med några droppar av min hemliga surhet.

Därför skäms jag nu så djupt över de negativa underströmmarna. Det finns ingen annan bot än den spetälskes bön: "Herre vill du så kan du göra mig ren." Så snabbt svaret kom: "Jag vill. Bliv ren." Renheten ligger tydligen i beredskap alldeles i närheten, ivrigt väntande att få strömma in och göra sitt verk. Om jag verkligen vill bli kvitt min orena lust till kritik.

En källa med friskt och levande vatten "som springer upp med evigt liv" är jag lovad i utbyte.

Det är skillnad på strömmar och strömmar.

Ingeborg Ekman

Tystnaden betyder att gratis erbjuda Gud tid, utan några krav på effektivitet. Men ändå är en sådan tid väl använd när det gäller att stänga av motorn i mitt inre.

Jag läser ofta ett stycke ur Bibeln. Jag suger på det som på en karamell. Gud talar alltid. Även när jag inte hör honom tala, vet jag att han finns där, och det är tillräckligt för mig.

Fader Robert Loop

Hur fiender...

Forts. från sid. 1

där förklarade de att biljetterna var utgångna.

— Först pratade jag och sen min kollega, på engelska. Men biljettförsäljaren talade franska. Till sist sa jag att det är ju bara fråga om fem francs. Det är ingenting att bråka om.

— Jo, sa min kollega, du och jag är afrikaner och vi måste hålla ihop mot de här europeerna när de försöker lura oss.

— För sex månader sedan sköt vi på varandra. Det är förunderligt vad som kan ske.

Arbetslöshet är attentat mot människan

Arbetslöshet är ett attentat mot människans värdighet, förklarade den schweiziske järnvägsmannen och fackföreningsledaren Otto Cardegg i ett inlägg vid industrikonferensen i Caux.

Han noterade att omkring 300 000 arbetstillfällen gått förlorade i Schweiz de senaste fem åren. I hela världen är behovet att skaffa nya arbeten enormt — det har talats om mer än 500 miljoner nya jobb.

Trots att den förestående övergången till automatisk tågväxling beräknas innebära en förlust av 10 000 arbeten vid de europeiska järnvägarna så är fackföreningarna positivt inställda till rationaliseringen, konstaterade Cardegg. Orsaken är att man därmed kan undgå hundratals svåra olyckor, delvis med dödlig utgång, varje år.

Vi vill inte stoppa

— Vi fackföreningsmän konfronteras ofta med våra medlemmars oro inför den hotande arbetslösheten. Deras jobb övertas av utvecklingsländer där arbetarna är sämre betalda. Ändå vill vi inte stoppa rationaliseringen. Men det är ett faktum att vi måste skapa nya arbetstillfällen i en omfattning som vi knappast kan föreställa oss.

— Jag tror att det vore fel att här-

vidlag vänta allt av staten. Staten det är ju vi själva. Det krävs också åtgärder som direkt och främst gäller arbetaren. Jag tänker exempelvis på längre skoltid, tidigare pensionering, kortare arbetstid, omskolning, uppdelning av arbeten på flera arbetare och inte minst en livslång utbildning.

— I vårt land är arbetarna i dag inte förberedda på detta, inte redo att flytta till andra arbeten i vårt land eller utomlands. Och jag vet att detta gäller också våra grannländer.

För ett stort mål

— Den grund vi måste bygga på för att skapa nya arbetstillfällen är enligt min uppfattning nationell och internationell förändring, byggd på personlig förändring. Vi måste övervinna korruption och få den enskilda människan att engagera sig för ett stort mål. Förändring är också förutsättningen för samarbete mellan ett växande antal förpliktade människor av alla samhällsklasser, för nedbrytandet av barriärer och för ömsesidigt förtroende.

— När det jag skrivit stämmer med dessa normer så handlar jag efter dem. Om tankarna inte stämmer så handlar jag inte efter dem.

— Vad ärlighet beträffar så är jag alltid klar över att jag inte kan acceptera förslag från arbetsgivaren som inte gagnar mina medlemmar. För det andra får jag inte svika det förtroende fackföreningen gett mig när det gäller mina utgifter i jobbet. För det tredje måste jag vara ärlig i de råd jag ger medlemmarna och i de uppdrag de ger mig. Industriella mellanhavanden är först och främst mänskliga relationer, och om jag tar fram öarliga argument för att stödja en sak så förlorar jag förtroendet både hos arbetsgivaren och mina medlemmar.

— Förr rökte jag och drack sprit, men nu gör jag ingetdera. Med det ansvar jag har måste alla beslut jag

Civilingenjör

Lennart Sjögren

Trossnäs Gärd

660 52 EDSVALLA Utgivarkorsband

fattar och alla råd jag ger ske när jag är nykter till kropp och intellekt.

— Jag träffar många kvinnor i mitt arbete — kvinnorna utgör 55 procent av våra fackföreningsmedlemmar. Och jag har beslutat att respektera dessa kvinnor som jag respekterar min mor, min hustru eller en syster. Korrekthet och självdisciplin är renhetens "småsyskon". Jag tror att renheten kommer från Gud när vi ber om den ödmjukhet.

Renhetens korståg

— När man är fast besluten att leva ett rent liv så blir renheten ingen börda utan ett segertecken. Och jag tror att det behövs ett manlighetens och renhetens korståg för att motverka och oskadliggöra inflytandet från alla dem som menar att människan är ett djur.

— Jag är helt tillfreds med mitt arbete och jag måste se till att jag inte blir så upptagen av det att min familj försummas. Innan jag blev fackföreningsman på heltid diskuterade jag med min fru om jag skulle söka tjänsten, väl medveten om att jag under långa tider måste vara borta hemifrån. Vi fattade beslutet gemensamt, och min fru har under årens lopp aldrig beklagat att jag blev ombudsman.

— En annan sak som gäller viskhet är att jag måste påverka mina medlemmar och arbetsgivarna att tänka mer på andras behov. I Storbritannien ger vi ut sex gånger så mycket på bantningsmedel än vi ger i u-landshjälp.

Älska och tycka om

— Som fackföreningsfunktionär ser jag mig själv som en tjänare åt mina medlemmar, en tjänare som säger dem vad de behöver höra, inte vad de skulle vilja höra. Jag har funnit att det inte alltid är detsamma att älska människor och att tycka om dem. Att älska människor betyder att kämpa för det bästa hos mig själv och medmänniskan oberoende av känslor.

Facket och samvetet

□ Hur tillämpar jag moralisk upprustning i mitt arbete? — Den engelske fackföreningsfunktionären Keith Standring ställde och besvarade frågan vid sommarens konferens i Caux:

— När jag ska fatta ett viktigt beslut i mitt arbete sätter jag mig ner i stillhet och söker den Allsmäktiges ledning. Jag försöker koppla bort allt annat och öppnar mig för de tankar jag tror kommer från Gud. Dessa tankar skriver jag ner i en anteckningsbok, och när jag känner att jag är färdig med lyssnandet prövar jag det jag skrivit ner mot de fyra absoluta normerna — ärlighet, renhet, osjälviskhet och kärlek.

Ny Värld, organ för Stiftelsen för Moralisk upprustning, utkommer med 8 nummer per år. Utgivare: Idé och Kultur, Sveavägen 34, 6 tr, 111 34 Stockholm. Tel. 08/10 34 56. Prenumerationspris per kalenderår: Sverige kr 35:—, postgiro 70 98 70 - 0 (Idé och Kultur), Finland mk 30:—, postgiro 11 20 95 - 0 (Ny Värld), Helsingfors. Lösnummerpris: kr 3: 50/mk 2:—. Ansv. utgiv.: Lennart Sjögren. Redaktörer: N. G. Ekman, Finn Harald Wetterfors. I redaktionen: Ingeborg Ekman, Bror Jonzon, Ann-Kristin Särnbrink, Gunnar Wieselgren. Distrib.: Alf Söderlund. ISSN 0347-2272